

Pitkäaikaissairaat ja vammaiset rakentavat yhteiskuntaa

Hengitysliitto Heli pitkäaikaissairaiden sosiaali- ja terveystaloudellisen etujärjestönä ja yli 50 vuoden kokemuksen omaavana terveys-, koulutus- ja kuntoutuspalvelujen tuottajana sitoutuu aktiiviseen ja osallistuvaan hyvinvointipolitiikkaan. Suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointi edellyttää julkisen vallan, yritystoiminnan ja järjestöjen kehittyvää yhteistyötä, jossa pysyvänä osana ovat yhteiset tavoitteet ja keskinäinen luottamus. Hengitysliitto Helin liittovaltuusto on Helsingissä 28. marraskuuta 2009 pitämässään kokouksessa arvioinut terveys- ja kuntoutuspolitiikan ajankohtaista tilannetta ja esittää siitä kannanottonaan seuraavaa.

1. Pitkäaikaisten hengityssairauksien esiintyvyys kasvaa väestön ikääntymisen myötä huolimatta ihmisten lisääntyneestä terveystiedosta ja elintapojen paranemisesta. Taloudellisten tekijöiden yksipuolinen korostus hyvinvointipolitiikan perusteluina on johtamassa kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden polarisoitumiseen. Tässä kehityksessä pitkäaikaisesti hengityssairailta on vaarana jäädä osattomaksi terveys-, kuntoutus- ja työllistämispalvelujen kehityksestä.
2. Pitkittyvä talouslama ja julkisten palvelujen uhkaava rahoituskriisi leimaavat liian voimakkaasti hyvinvoinnin pitkän aikavälin suunnittelua ja päätöksentekoa, vaikka edessä olevat ratkaisut vaikuttavat vuosikymmeniksi eteenpäin. Sosiaaliturvan, kuntoutuspolitiikan, työllistämisen ja aluehallinnon ratkaisuissa tulee hyödyntää kaikkia julkisia, kolmannen sektorin ja yksityisiä palveluja ja löytää niissä oleva yhteistyöstä koituva etu.
3. Kuntoutuksessa tavoitteena olevaan tarpeenmukaisten palvelujen mahdollisimman varhainen toteaminen ja monialainen toteutus vakiintuvat siten, että kuntoutuksen asiakaslähtöisyyttä, palveluketjun sujuvuutta ja ammatillista luotettavuutta lisätään. Tähän on kaikilla tahoilla periaatteessa sitouduttu ja käytännön toimintaperiaatteet tulee viipymättä sopia kuntoutustahojen kesken.
4. Työikäisten pitkäaikaissairaiden henkilöiden työuran varmistamiseksi on otettava käyttöön jo hyväksi havaitut työelämän kehitykseen nopeasti reagoivat ja työntekoon vaikuttavat ammatillisen kuntoutuksen muodot. Työterveyshuollolla on avainasema työntekijöiden kuntoutustarpeen havaitsemisessa, työpaikalla tarvittavien muutosten määrittelyssä ja tehtyjen muutosten vaikutusten seuraamisessa. Yritysten on huolehdittava kaikista työntekijöistään tekemällä työhön heidän terveydentilansa, osaamistasonsa ja työkykyisyytensä edellyttämät muutokset. Yritysten sosiaalinen vastuu tarkoittaa laaja-alaista ja pitkäjänteistä huolenpitoa työntekijöiden työurasta.
5. Hyvinvointipolitiikassa on sitouduttu kehittämään kattava ja työhön aktivoiva sosiaaliturvan ja palvelujen kokonaisuus, jossa työn tekeminen on aina pelkän toimeentuloturvan varassa elämistä palkitsevampi vaihtoehto. Tämä merkitsee työllistymiseen johtavien palvelujen ja tukimuotojen merkittävää laajentamista niihin ryhmiin, jotka toistaiseksi on jätetty aktiivitoimenpiteiden ulkopuolelle. Näin laaja muutos työvoimapolitiikassa vaatii entisten toimijoiden lisäksi suuren määrän uusia pitkäaikaissairaille ja vammaisille henkilöille soveltuvia työuraratkaisuja. Tältä osin Suomessa on vasta alustavasti kokeiltu eri vaihtoehtoja, mutta nyt on nopeasti lisättävä sosiaalisia yrityksiä, osa-aikaista työllistämistä, työhönvalmennusta, vammaisten yrittäjien taloudellista tukea ja muita ammatillisen kuntoutuksen ja työllistymisen toimenpiteitä. Lait on laadittava koordinoitusti ja muutosta on tuettava tiedotuksella ja koulutuksella.